

สถานการณ์ส่งออกข้าวไทยปี 2556 พร้อมทั้งแนวโน้มและทิศทางการส่งออกข้าวไทยปี 2557

สรุปการส่งออกข้าวของไทยปี 2556

รายการ	2555	2556	(%) Δ
ปริมาณส่งออก (ล้านตัน)	6.734	6.612	-1.8
มูลค่า (ล้านบาท)	142,976	133,852	-6.4
มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	4,632	4,420	-4.6
ราคาส่งออก (บาทต่อตัน)	21,231	20,242	-4.7
ราคาส่งออก (เหรียญสหรัฐฯต่อตัน)	688	668	-2.8

ที่มา ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ปริมาณส่งออกรายชนิดข้าวปี 2553 - 2556

ชนิดข้าว	2553	2554	2555	2556	(%) Δ
ตันข้าวขาว	2,760,763	4,162,871	2,424,435	2,641,495	9.0
ปลายข้าวขาว	315,980	405,517	148,405	215,967	45.5
ตันข้าวหอมมะลิ	1,662,845	1,594,291	1,399,620	1,498,421	7.1
ปลายข้าวหอมมะลิ	695,385	765,316	513,037	416,768	-18.8
ข้าวเหนียว	3,113,386	3,409,839	2,049,618	1,650,832	-19.5
ข้าวเหนียว	199,957	161,696	113,685	137,451	20.9
ข้าวหอมปทุม*	191,303	212,020	85,629	51,684	-39.6
รวม (ตัน)	8,939,619	10,711,550	6,734,426	6,612,620	-1.8
มูลค่า (ล้านบาท)	168,193	193,843	142,976	133,852	-6.4

ประเทศผู้นำเข้าข้าวไทย 10 อันดับแรกปี 2553-2556

ที่	ประเทศ	2553	2554	2555	2556	(%) Δ
1	BENIN	459,675	199,799	335,097	919,041	174.3
2	IRAQ	506,548	629,432	778,868	703,869	-9.6
3	SOUTH AFRICA	582,728	589,743	366,745	419,373	14.4
4	U.S.A.	388,177	393,618	361,722	386,844	6.9
5	CHINA	292,492	303,667	176,214	327,559	85.9
6	COTE D'IVOIRE	623,500	602,856	356,807	310,098	-13.1
7	CAMEROON	209,457	206,844	278,436	282,992	1.6
8	JAPAN	283,554	291,932	196,802	267,975	36.2
9	ANGOLA	117,125	162,244	153,546	231,282	50.6
10	MOZAMBIQUE	94,604	179,281	202,456	215,543	6.5
	OTHERS	5,381,770	7,152,133	3,527,733	2,548,042	-27.8
	TOTAL	8,939,619	10,711,550	6,734,426	6,612,620	-1.8

หน่วย : ตันข้าวสาร ที่มา ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

สถานการณ์การค้าข้าวของโลกปี 2557

กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (The U.S. Department of Agriculture; USDA) คาดการณ์ว่าการค้าข้าวของโลก (ส่งออก-นำเข้า) ในปี 2557 ในเบื้องต้นจะมีปริมาณ 40.23 ล้านตัน (ข้าวสาร) เพิ่มขึ้น 5.0% เมื่อเทียบกับปี 2556 โดยในส่วนของประเทศผู้ส่งออกนั้น คาดว่าประเทศไทยจะส่งออกเป็นอันดับที่ 2 ที่ปริมาณ 8.5 ล้านตัน ในขณะที่ประเทศอินเดียคาดว่าจะยังคงส่งออกมากเป็นอันดับ 1 ที่ปริมาณ 10.0 ล้านตัน ตามมาด้วยเวียดนาม ปริมาณ 7.5 ล้านตัน ปากีสถานปริมาณ 3.4 ล้านตัน และสหรัฐฯ 3.35 ล้านตันตามลำดับ

คาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวของประเทศผู้ส่งออก 5 อันดับแรกในปี 2557

ประเทศ	2554	2555	2556	2557*	(%) 57/56
การส่งออก-นำเข้าของโลก	36.24	39.11	38.31	40.23	5.00
อินเดีย	4.64	10.25	10.50	10.00	-4.76
ไทย	10.65	6.95	6.70	8.50	26.87
เวียดนาม	7.00	7.72	7.20	7.50	4.17
ปากีสถาน	3.41	3.40	3.30	3.40	3.03
สหรัฐฯ	3.25	3.31	3.20	3.35	4.69

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร (*ตัวเลขคาดการณ์ ณ เดือนมกราคม 2557)

ที่มา กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA)

สำหรับประเทศผู้นำเข้าข้าวนั้น คาดว่าในปี 2557 ประเทศจีนจะยังคงนำเข้าข้าวมากเป็นอันดับ 1 ที่ปริมาณ 3.4 ล้านตัน ตามมาด้วยประเทศไนจีเรียปริมาณ 3.0 ล้านตัน อิหร่านปริมาณ 1.65 ล้านตัน อินโดนีเซีย ปริมาณ 1.5 ล้านตัน และอิรักปริมาณ 1.4 ล้านตัน

คาดการณ์ปริมาณนำเข้าข้าวของประเทศผู้นำเข้า 5 อันดับแรกในปี 2557

ประเทศ	2554	2555	2556	2557*	(%) 57/56
การส่งออก-นำเข้าของโลก	36.24	39.11	38.31	40.23	5.00
จีน	0.58	2.90	3.20	3.40	6.25
ไนจีเรีย	2.55	3.40	2.80	3.00	7.14
อิหร่าน	1.87	1.55	1.90	1.65	-13.16
อินโดนีเซีย	3.10	1.96	0.65	1.50	130.77
อิรัก	1.04	1.48	1.40	1.40	0.00

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร (*ตัวเลขคาดการณ์ ณ เดือนมกราคม 2557)

ที่มา กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA)

คาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวของไทยในปี 2557 โดยสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

ชนิดข้าว	2554	2555	2556	% (56/55)	% (สัดส่วนชนิดข้าว)	คาดการณ์ 2557*
ข้าวขาว	4.57	2.57	2.86	11.1	43	3.2
ข้าวหอมมะลิ	2.36	1.91	1.92	0.1	29	2.1
ข้าวเหนียว	0.16	0.11	0.14	20.9	2	0.14
ข้าวหอมปทุมธานี	0.21	0.09	0.05	-39.6	1	0.06
รวม	10.71	6.73	6.61	-1.8	100	7.5

* คาดการณ์ ณ เดือนมกราคม 2557

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

ในปี 2557 นี้ สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทยคาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวที่ 7.5 ล้านตัน เป็นมูลค่า 4,500 ล้านเหรียญสหรัฐ (คิดเป็นมูลค่า 140,000 ล้านบาท) ขณะที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดเป้าหมายส่งออกข้าวปริมาณ 8.0 ล้านตัน มูลค่า 4,800 ล้านเหรียญสหรัฐ (คิดเป็นมูลค่า 144,000 ล้านบาท)

ปัจจัยที่มีผลในเชิงบวกและเชิงลบต่อการส่งออกข้าวไทย

สถานการณ์ส่งออกข้าวของไทยในปี 2556 ที่ผ่านมาเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากผู้ส่งออกเผชิญกับอุปสรรคหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกข้าว ทั้งจากภาวะการแข่งขันที่รุนแรงในตลาดการค้าข้าวโลก และผลกระทบจากนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล สำหรับในปี 2557 นี้ สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย คาดว่าการส่งออกข้าวจะยังคงอยู่ในภาวะการแข่งขันที่รุนแรงจากหลายปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยคาดว่าโอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในช่วงต่อจากนี้มีดังต่อไปนี้

ระยะ	ปัจจัยเชิงบวก
ระยะสั้น	รัฐบาลต้องการระบายข้าวจากสต็อก ส่งผลให้อุปทานข้าวในตลาดมีมากขึ้น
	ราคาข้าวของไทยอยู่ในระดับที่ไม่ห่างจากคู่แข่งมากนัก
	นโยบายด้านการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาลอาจจะมีการทบทวนโครงการรับจำนำข้าว
	ภาวะค่าเงินบาทที่อ่อนค่าลง ส่งผลดีต่อการส่งออก
ระยะยาว	ประเทศจีนยังคงมีการนำเข้าข้าวอย่างต่อเนื่อง ทำให้เวียดนาม พม่า ปากีสถาน รวมทั้งอินเดีย หันไปสนใจตลาดจีนมากยิ่งขึ้น
	นโยบายความมั่นคงด้านอาหารของอินเดียฉบับใหม่ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลมีภาระในการจัดสรรรัฐพิธีชให้ประชาชนมากขึ้น และอาจมีการทบทวนนโยบายส่งออกข้าว
	สภาพอากาศของโลกที่ยังคงมีโอกาสเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง ลมพายุพัดกระหน่ำ อุทกภัย และสภาพอากาศแปรปรวน

ระยะ	ปัจจัยเชิงลบ
ระยะสั้น	ตลาดเป็นผู้ซื้อ เพราะผลผลิตข้าวของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ เช่น เวียดนาม อินเดียมีปริมาณมาก ขณะเดียวกันผลผลิตธัญพืชอื่นๆ เช่น ข้าวสาลี และข้าวโพดก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
	เวียดนามและอินเดียยังคงแข่งขันด้านราคาทำให้ราคาข้าวในตลาดโลกมีแนวโน้มลดลง
	ความต้องการข้าวจากผู้นำเข้าที่สำคัญ เช่น อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ลดลง ทำให้เวียดนามหันมาชิงตลาดข้าวไทย
	ประเทศผู้บริโภครายใหม่และผู้นำเข้าข้าวหลายประเทศหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายพึ่งพาผลผลิตในประเทศมากขึ้น โดยเน้นการผลิตธัญพืชที่สำคัญ เช่น ข้าว ข้าวสาลี ข้าวโพด เป็นต้น
	ผู้ซื้อจะซื้อข้าวเพียงพอสำหรับการใช้ในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น จะไม่ซื้อเพื่อเก็บสต็อกไว้นาน
	สต็อกข้าวรัฐบาลของไทยที่มีปริมาณมากส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของลูกค้า
ระยะยาว	ประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ เช่น เวียดนาม อินเดียมีผลผลิตข้าวและสต็อกข้าวปริมาณมากและยังคงมีการส่งออกอย่างต่อเนื่อง
	ประเทศผู้ส่งออกข้าวมุ่งเข้าสู่ตลาดข้าวคุณภาพสูง เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวขาว 100%
	ประเทศผู้ส่งออกรายใหม่ เช่น พม่า กัมพูชา หันมาเน้นการส่งออกมากขึ้น
	ประเทศผู้บริโภครายใหม่และผู้นำเข้าข้าวหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายพึ่งพาผลผลิตในประเทศมากขึ้น
	การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่มีความแน่นอน

ราคาข้าวในตลาดโลก

เปรียบเทียบราคาข้าวสารส่งออกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 29 มกราคม 2557)						
ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	ปากีสถาน	กัมพูชา
ข้าวหอมมะลิ / ข้าวบาสมาดิ	1,000-1,100		555-565	1,515-1,525	-	895-905
ข้าวขาว 4-7%(USA)/ 100%B(TH)	450-460	610				-
ข้าวขาว 5%	400-450		395	410	395	450-460
ข้าวขาว 10%	390-440	605	390		385	
ข้าวขาว 15%	380-420	595	370		385	
ข้าวขาว 25%	380-400		360	375	350	420-430
ข้าวหนึ่ง	463			400	405	
ราคาต่อหน่วย : เหยียดสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี)				ที่มา Riceonline.com, Oryza.com		

เปรียบเทียบราคาข้าวเปลือกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 29 มกราคม 2557)

ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	จีน*	กัมพูชา	บราซิล
ข้าวเปลือกเจ้า (ราคาตลาด)	256	380	260	237	450	250	306
รัฐบาลกำหนดราคา อุดหนุนเกษตรกร ผ่านโครงการต่างๆ	15,000 บาทต่อตัน (US\$456)		4,142 ดองต่อ ก.ก. (US\$197)	12,500 รูปี ต่อตัน (US\$230)	2,700 หยวน ต่อตัน (US\$430)		231\$/MT

ราคาต่อหน่วย : เทรียนสหรัฐฯต่อตัน

ที่มา รวบรวมจาก Riceonline.com, Oryza.com

หมายเหตุ * ราคาข้าวเปลือกข้าวเมล็ดยาว(indica) ปลายฤดู ประกาศโดย The National Development and Reform Commission; NDRC

ข้อสังเกต

1. แม้ว่ารัฐบาลจะตั้งราคารับจำนำข้าวเปลือกสูงกว่าราคาตลาดค่อนข้างมาก เพื่อดึงราคาข้าวสารทั้งในประเทศและส่งออกให้สูงขึ้น แต่ขณะนี้ราคาภายในก็ยังไม่ปรับตัวสูงขึ้นเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะปริมาณการส่งออกลดลงต่อเนื่องทำให้แรงหนุนซื้อในตลาดมีกำลังไม่เพียงพอ

2. แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับต้นๆของโลก โดยในปีที่ผ่านมามีส่วนแบ่งในตลาดโลกร้อยละ 18 (ตลาดการค้าข้าวโลกมีเพียง 8% ของการใช้บริโภคทั้งหมด) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เราจะสามารถกำหนดราคาขายเองได้ ภายใต้ตลาดการค้าเสรี ซึ่งยังมีปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้อีกมากมายเป็นตัวกำหนดราคา อาทิเช่น ภาวะการเพาะปลูกในประเทศต่างๆทั่วโลก, คู่แข่งขันในตลาด, อัตราแลกเปลี่ยน นโยบายภาครัฐของประเทศต่างๆ เป็นต้น

3. จากการวิเคราะห์ของสำนักวิจัยต่างๆ ระบุว่า ราคาข้าวโลกในปี 2557 ไม่น่าจะปรับตัวสูงขึ้นได้มาก หากไม่มีสภาวะความผิดปกติทางอาหารที่ผิดปกติอย่างรุนแรง เช่น ภัยพิบัติต่างๆ ทั้งนี้เพราะมีการประเมินผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์จากประเทศผู้ผลิตข้าวหลายประเทศทำให้ปริมาณข้าวโลกมากขึ้น รวมทั้งยังมีปริมาณข้าวที่ไทยถือครองสต็อกข้าวสารอยู่ประมาณ 20 ล้านตัน (สต็อกจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2554/55, 2555/56 และ 2556/57) และอินเดียมีสต็อกสำรองอย่างน้อย 30 ล้านตัน รวมแล้วคิดเป็นการค้าข้าวโลกทั้งปี ในขณะที่ผลผลิตธัญพืชชนิดอื่น เช่น ข้าวสาลี ข้าวโพด ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดย USDA คาดว่าในปีนี้อผลผลิตข้าวสาลี และข้าวโพดจะมีปริมาณมากถึง 713 และ 967 ล้านตันตามลำดับ ทั้งนี้นักวิเคราะห์มีความเห็นว่าในปี 2557 รัฐบาลไทยจะยังคงระบายข้าวออกอย่างต่อเนื่อง และจะมีผลให้ประเทศไทยมียอดส่งออกสูงกว่าปี 2556 ในขณะที่ราคาอาจจะยังไม่ปรับตัวสูงขึ้นได้ เพราะปริมาณอุปทานที่มีอยู่สูง ยกเว้นกรณีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินอื่นๆ